

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
LIMBA ȘI LITERATURA RUSĂ MODERNĂ**

OBIECTIVE:

Programa pentru examenul de definitivare în învățământ la limba rusă este menită să răspundă sarcinilor complexe ale perfecționării cadrelor didactice din învățământul preuniversitar: asigurarea unei bune cunoașteri a limbii ruse contemporane ca instrument de comunicare și obiect de predare. La împlinirea acestor deziderate contribuie seminariile, aplicațiile practice, cursurile practice coercitive, exerciții de laborator sau de altă natură, mesele rotunde cu referate pe o temă dată, alte forme eficiente de promovare și stimulare a schimbului de opinii în probleme-cheie ale disciplinei de studiat.

În materie de istorie literară, pentru receptarea creației marilor scriitori, ca obiect nemijlocit de analiză și sinteză, programa a fost axată în măsură sporită pe texte reprezentative sub raportul conținutului și expresiei și mai puțin pe literatură critică, redusă, în lista bibliografică, la un minimum necesar.

În domeniul metodicii predării limbii ruse s-a acordat o deosebită atenție diversificării tehnicilor și formelor de predare în vederea asigurării randamentului maxim al procesului de învățământ.

TEMATICA

A. LIMBA RUSĂ

FONETICĂ ȘI FONOLOGIE. Sistemul fonetic și fonologic al limbii ruse. Particularitățile accentului, specificul intonației și construcțiile intonaționale.

LEXICOLOGIE ȘI SEMANTICĂ. Cuvântul ca unitate lingvistică de bază. Formarea cuvintelor. Polisemia. Tipuri de sensuri lexicale. Sinonime, antonime, omonime. Vocabularul activ și pasiv. Lexicul rus ca sistem deschis (fond original și elemente de împrumut; neologisme, arhaisme; vocabularul în plan teritorial și social).

FRAZEOLOGIE. Criterii de clasificare. Echivalențe, echivalențe parțiale, nonechivalențe frazeologice ruso-române.

MORFOSINTAXĂ. Criterii de clasificare a părților de vorbire. Categoriile gramaticale și lexico-gramaticale ale substantivului. Criterii de delimitare a claselor de adjective. Particularitățile formelor scurte ale adjectivelor.

Gradele de comparație sintetice și analitice. Pronumele ca parte de vorbire. Clasele numeralului. Paradigmatică verbului: timpuri, moduri, diateze. Aspectul verbal și modalitățile acțiunii. Posibilități de echivalare în limba română. Verbe de mișcare unidireționale și pluridireționale, prefixate și neprefixate. Participiul și gerunziul ca forme verbale. Clasificarea adverbului. Clasele de cuvinte auxiliare.

Procese active în limba rusă contemporană (analitismul). Semantica și valorile cazurilor.

Părțile principale și secundare ale propoziției. Exprimarea relațiilor temporale, spațiale, condiționale, concesive, cauzale, consecutive, atributive ș.a.

Structura frazei. Joncțiunea în frază. Principii de clasificare a frazei. Coordonarea și subordonarea în frază.

BIBLIOGRAFIE:

****Elemente de gramatică confruntativă a limbilor rusă și română.*

Redactori resp. **Ecaterina Fodor, S.Vaimberg**, București, T.U.B., 1983, 1985.

****Grammatika russkogo jazyka*, red. **V. V. Vinogradov, E. S. Istrin**, vol.I-II, Moscova, 1960.

****Russkaja grammatika*, red. **N. I. Svedova, V. V. Lopatin**, Moscova, 1990.

Akimova, P.I., *Novoe v sintaksise sovremennogo russkogo jazyka*, Moscova, 1990.

Basko, N.V., *Russkie frazeologizmy – legko i interesno*, Moscova, Editura Flinta, 2001.

Chirilă, Feodor, *Limba rusă contemporană. Sintaxa frazei*, E.U.B., 1994.

Dumitru, Emil, *Incursiune în limba rusă contemporană: teorie, exemple, tendințe*, Editura Pro Universitaria, București, 2015.

Fomina, M.I., *Sovremennyy russkij jazyk. Leksikologija*, ed. a 3-a, Moscova, 1990

Fodor, Ecaterina, *Limba rusă literară contemporană (Fonetice, fonologie, formarea cuvintelor)*, ed.a 3-a, București, T.U.B., 1983.

Gheorghiu, Mircea, *Limba rusă contemporană. Morfologie*, ed. a 3-a, București, T.U.B., 1989.

Izarenkov, D.I., *Bessojuznoe slozhnoe predlozhenie*, Moscova, 1990.

Iurac, Simion, *Limba rusă contemporană: morfologia*, Editura Universității din București, 2008.

Klenina, A.V., *Prostoe predlozhenie v sovremennom russkom jazyke. Teorija i uprazhnenija*, Moscova, 1989.

Nistor, Mihai, *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*, Editura Universității din București, 2006.

Pedestrasu, Anatol, *Limba rusă contemporană. Sintaxa propoziției*, E.U.B., 1994.

Valghina N.S., *Aktivnye protsessy v sovremennom russkom jazyke*, Moscova, Editura Logos, 2001.

Se vor consulta și periodicele:

1. "Russkij jazyk za rubezhom " - <http://www.russianedu.ru/>;

B. LITERATURA RUSĂ

Curențe și orientări în literatura rusă din prima jumătate a sec. al XIX-lea. Romantismul. Reacția antiromantică. “Școala naturală”.

A.S. Pușkin - lirica, poemele epice (*Țiganii, Călărețul de aramă*), romanul în versuri *Evgheni Oneghin*. Rolul lui Pușkin în dezvoltarea limbii ruse literare și a literaturii ruse moderne. Ecoul creației pușkiniene în cultura română, exegeza operei sale în România.

M.I. Lermontov - lirica, poemul *Demonul*. Romanul *Un erou al timpului nostru*.

N.V. Gogol - promotor al “școlii naturale”. Proza - romanul *Suflete moarte*. Dramaturgia - piesa *Revizorul*.

Curențe și orientări în literatura rusă din a doua jumătate a sec. al XIX-lea. Afirmarea realismului rus, principalele direcții și modalități, aria lui mondială de circulație și iradiere. Epoca de apogeu a romanului rus realist.

F.M. Dostoievski - creator al romanului polifonic, psihologic, psihanalitic: *Crimă și pedeapsă; Demonii; Frații Karamazov*. Concepțiile estetico-filosofice ale scriitorului. Rezonanța universală a operei dostoievskiene.

L.N. Tolstoi - tipologia structurilor narative. Romanul *Război și pace* - structură, compoziție, gen. Filosofia istoriei. Romanul *Anna Karenina* - structură, compoziție, stil. Nuvelistica: *Sonata Kreutzer, Moartea lui Ivan Ilici*. Tezele filosofice fundamentale ale lui L.N. Tolstoi: teoria “non- violenței” și a “autoperfecționării”. Rezonanța universală a operei lui Tolstoi.

A.P. Cehov – maestru al conciziei. Nuvelistica: *Profesorul de literatură; Casa cu mezanin; Zvăpăiata; Ionici; Omul în carapace*. Modernitatea și dimensiunea simbolică a povestirilor. Dramaturgia cehoviană: piesele *Pescărușul; Unchiul Vania; Trei surori; Livada de vișini*.

Orientări și curențe în literatura rusă de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX. Simbolismul rus, concepțiile estetico-filosofice ale curentului. Postsimbolismul rus – noile curențe moderniste (akmeismul, futurismul). Mari prozatori ruși din prima jumătate a secolului XX.

A.A. Blok – Componenta filosofică a liricii blokienne. Ciclul de versuri *Stihuri despre Preafrumoasa Doamnă*.

S. A. Esenin - Motivele liricii eseniene. Poetica lui Esenin.

V. V. Maiakovski - Poemele lirice *Norul cu pantaloni, Omul*.

B.L. Pasternak - Caracterul metonimic al poeziei pasternakiene. Romanul lirico- filosofic *Doctorul Jivago*.

M.A. Bulgakov - Nuvelele satirice: *Diavoliada; Inimă de câine*. Romanul-capodoperă *Maestrul și Margareta*: substratul filosofic, mitul christic, arhetipuri universale. Poetica romanului bulgakovian. Dramaturgia: *Cabala bigoților*.

M.A. Șolohov – Romanul-epopee *Donul liniștit*. Destinul individual și destinul istoric în roman. Structura și stilul romanului.

BIBLIOGRAFIE

****Ce este literatura? Școala formală rusă*. Antologie și prefață de **Mihai Pop**, Editura Univers, București, 1984.

Cotorcea L., *Lirica lui Lermontov*, editura Junimea, Iași, 1984.

Crasovschi, Axinia, *Prozatori ruși. Secolele XIX-XX*, E.U.B., București, 2008.

Crasovschi, Axinia, *Poeți ruși. De la Veacul de Aur la Veacul de Argint*. Ed. Prouniversitaria, București, 2015.

Dobre A., *B. Pasternak. Poezia prozei și proza poeziei*, E.U.B., 1997

Dobre A., *Teme și variațiuni*, E.U.B., 1994.

Ghijițchi A., *Romantismul rus (Poezia)*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.

Kovacs A., *Poetica lui Dostoievski*, București, 1987.

Loghinovski, Elena, *Pușkin și problemele existenței în memoria literaturii*, Ed. Litera, Chișinău, 2000.

Șoptoreanu, V., *Timpul artistic și poetica memoriei*, Ed. Paideia, București, 2006.

Teodorescu L., *Dramaturgia lui Cehov*, Editura Unives, București, 1972.

Teodorescu L., *Prelegeri de literatură rusă modernă*, T.U.B., 1981.

Se vor consulta și periodicele:

1. “Russkij jazyk za rubezhom” - <http://www.russianedu.ru/>;

2. Revista *Filologie rusă* a Asociației Profesorilor de Limba și Literatura rusă din România <http://www.filologie-rusa.ro/>;

C. METODICA PREDĂRII LIMBII RUSE

OBIECTIVE: Program a urmărește perfecționarea pregătirii metodice a profesorilor în vederea sporirii eficienței predării limbii ruse în învățământul elementar, gimnazial și liceal, contribuind, într-o viziune

integratoare, alături de cursurile de limbă, literatură și civilizație rusă, la desăvârșirea competenței lor profesionale.

TEMATICA: Formarea competenței de comunicare orală și în scris, obiectiv fundamental în procesul de predare/învățare a limbii ruse în școala noastră. Fundamentare științifică.

Selectarea funcțională a materialului lexico-gramatical. Tipurile de exerciții pentru formarea deprinderilor de limbă.

Predarea lexicului în strânsă legătură cu celelalte niveluri ale limbii. Procedee de semantizare. Sistemul de exerciții pentru activarea vocabularului și dezvoltarea vorbirii.

Limba standard - limbaje de specialitate. Metode și procedee de abordare a textului de specialitate.

Interdisciplinaritatea în predarea limbii ruse. Modalități de folosire a elementelor de cultură și civilizație rusă în procesul de predare/învățare a limbii ruse.

Tehnici de transmitere și fixare a cunoștințelor de limbă și cultură rusă.

Demersul contrastiv și implicațiile lui în predarea limbii ruse ca limbă străină. Transferul, interferența - sursă a greșelilor tipice de limbă; tehnici de prevenire și combatere a interferenței.

Traducerea ca procedeu didactic. Activități cu dicționarul.

Demersul comunicativ. Formarea deprinderilor de înțelegere a mesajului oral în limba rusă. Metodica citirii și interpretării textelor cu conținut literar.

Formarea deprinderilor de scriere. Procedee de predare a alfabetismului rus.

Jocul didactic: funcțiile, tipologia și avantajul în predarea/învățarea limbii ruse.

Lecția - forma de bază a predării limbii ruse. Structura lecției de limba rusă. Strategii de predare/învățare, la orele de limba rusă. Operaționalizarea obiectivelor, conținutul, succesiunea secvențelor lecției. Sistemul de lecții.

Pregătirea profesorului pentru lecție. Planuri calendaristice și planuri de lecție.

Dezvoltarea motivației pentru studiul limbii ruse.

Organizarea activităților extrașcolare; cercuri de lectură, de vorbire, de traducere, de filologie, cercul dramatic, de corespondență etc.

EVALUAREA: Metode și procedee de evaluare și rolul lor în reglarea procesului de instruire.

Metodica cercetării științifice în didactica limbii ruse. Aplicarea rezultatelor cercetărilor în predarea limbii ruse.

BIBLIOGRAFIE

*** *Cadrul european de referință pentru limbi: învățare-predare-evaluare*,

<http://www.bice.md/UserFiles/File/publicatii/cadrul.pdf>

*** *Curriculum Național. Ghid metodologic de aplicare a programelor de Limba rusă. Primar – gimnaziu.* (coord. **Singer, Mihaela**), București, 2001.

*** *Curriculum Național. Ghid metodologic. Aria curriculară Limbă și comunicare. Liceu* (coord. **Singer, Mihaela**), București, MEC, Consiliul Național pentru Curriculum, 2002.

*** *Ghid de evaluare. Limbi moderne* (coord. **Gramaticescu, Sorina**), București, Serviciul Național de Evaluare și Examinare, Aramis, 2001.

*** *Recomandarea Parlamentului european și a Consiliului Uniunii Europene, din 18 decembrie 2006, privind competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:ro:PDF>

*** *Russkij jazyk i kultura: teoria i praktika prepodavanija v shkole i vuze*, (coord. **Crasovschi, Axinia**), E.U.B., București, 2011.

*** *Metodika prepodavanija russkogo jazyka inostrannogo dlja zarubezhnykh filologov-rusistov*, red. **A. N. Șiukin**, 1990.

Chirilă, F., *Obucenie jazyku special'nosti*, în "Prelegeri de limbă și literatură rusă", vol.IV, 1989.

Grigorița, Mircea, *Predarea și învățarea limbilor străine*, București, 1995.

Marinescu.M., Chirilă, F., *Metodica predării limbii ruse*, București, 1993.

Marinescu, M., *Formarea competenței de comunicare - principalul obiectiv în predarea limbilor străine*, în "Limbile moderne în școală", vol.II, 1986.

Mitrofanova, O. D., Kostomarov, V. G., *Metodika prepodavanija russkogo jazyka kak inostrannogo*, Moscova, 1990.

Morărescu, S., Tetean-Vințeler D., Sofian, Maria, *Jocurile didactice și învățarea limbilor străine*, Cluj-Napoca, 1993.

STAN I. Teodor, *Obucenie russkomu jazyku*, Cluj-Napoca, 1995.

Se vor consulta și periodicele:

1. "Russkij jazyk za rubezhom" - <http://www.russianedu.ru/>;

2. Revista Filologie rusă a Asociației Profesorilor de Limba și Literatura rusă din România <http://www.filologie-rusa.ro/>;